

Ocena dorobku twórczego, dydaktycznego oraz dzieła artystycznego
Pana **dr Macieja Kędzielawskiego**
w związku z postępowaniem habilitacyjnym przeprowadzonym przez
Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów (BCK-VII-L-9943/2019) oraz
Uczelnianą Komisję ds. Stopni Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej,
Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi

Prof. Kołakowski w swoim artykule pt. *Reprodukcja kulturalna i zapomnienie*¹ napisał:

Każdy utwór ludzki jest kompromisem materiału i narzędzia. Narzędzia nie są nigdy adekwatne do tworzywa, to znaczy nie ma narzędzi, których nie należałoby doskonalić. Przy danych umiejętnościach ludzkich, produkt jest wynikiem wzajemnego ograniczania się przez niedoskonałość narzędzia i opór materiału, jednakże pewna minimalna adekwatność narzędzia do materiału jest niezbędna, aby produkt nie był monstrualny; nie można bowiem wyczyścić zębów wiertarką, ani przeprowadzić ołówkiem operacji na mózgu; czasami usiłuje się to robić, jednak wyniki są wysoce niezadowolające.

Jak zrozumieć słowa Profesora? Oczywiście dzieło fotograficzne jest w najwyższym stopniu *utworem ludzkim* – dziełem warsztatu; rękodzieła w dosłownym znaczeniu. *Materiałem* jest wizja dzieła, wyobraźnia twórcy i co najważniejsze: sens dzieła – jako wartości najwyższej. *Narzędziami* w warsztacie artysty fotografa jest technologia utrwalania obrazu – jako wartość najbliższa (technika - reguły dostępne dla każdego). Jak zachować proporcje, aby *kompromis materiału i narzędzia* nie zdominował i nie zniewolił ducha twórczego artysty? Wybrać wartość najbliższą czy najwyższą? Jak ocenić granice *kompromisu materiału i narzędzia* w warsztacie twórczym habilitanta? Wreszcie jaki jest sens działań twórczych Pana dr hab. Macieja Kędzielawskiego?

---

¹ dz. cyt. Kołakowski Leszek, *Reprodukcja kulturalna i zapomnienie*, Warszawa 1983, s. 76.

Obserwacja: źródłem braku jasnych kryteriów w ocenie dorobku twórczego i artystycznego są nie tylko przesłanki obiektywne. W ocenie dzieła artystycznego nie ma wypracowanych wyłącznie obiektywnych narzędzi i metod, ponieważ jesteśmy świadomi tego, że nie dostrzegamy wszystkiego. Większa część dzieła zawsze pozostaje zakryta. Proces twórczy rozgrywa się między innymi pomiędzy biegunami przypadku i konieczności. Każda z tych opozycji zawiera część tajemnicy tworzenia, której algorytmy są nieznane, podobnie jak nieznane są jej skutki.

23 maja 2012 roku Pan Maciej Kędzielawski uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk filmowych nadany uchwałą Rady Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Dzieło będące przedmiotem przewodu doktorskiego: wystawa fotograficzna pt. „Człowiek a przestrzeń - przenikania”. Promotor: dr hab. Marek Sztryk Prof. Pwsftvit. Recenzenci: prof. Grzegorz Przyborek, dr hab. Krzysztof Rynkiewicz Prof. Pwsftvit.

Pan dr Maciej Kędzielawski jest znanym i cenionym artystą fotografikiem, grafikiem komputerowym, autorem projektów scenograficznych, dydaktykiem, organizatorem międzynarodowych plenerów plastycznych i warsztatów z zakresu scenografii, autorem publikacji popularyzujących dyscyplinę sztuk filmowych i teatralnych. Dorobek twórczy i artystyczny kandydata jest niezwykle bogaty i różnorodny. Brał udział w krajowych i międzynarodowych prezentacjach dzieł artystycznych - w kilkudziesięciu wystawach indywidualnych i zbiorowych (pełny wykaz w dokumentacji wniosku habilitanta). Wśród najbardziej znaczących należy wymienić między innymi prezentacje w: *AMAZING DIGITAL STUDIOS - PARIS*, *LODZKIE HOUSE - BRUKSELA*, *GALRIA SZTUKI WSPÓŁCZENEJ MP-M*, *MUZEUM PIASTÓW ŚLĄSKICH*, *CENTRUM DYDAKTYKI NOWYCH MEDIÓW PWSFTViT*, *GALERIA e-la MONTPARNASE*.

Jaki głębszy sens jest ukryty w dziele będącym przedmiotem postępowania pt. *ZANIKAJĄCA ZIEMIA* ? Jakie przyjąć kryteria oceny? Gdzie wreszcie przebiega właściwa granica tej oceny?

Dzieło będące przedmiotem postępowania habilitacyjnego pt. *ZANIKAJĄCA ZIEMIA* stanowi cykl dzieł fotograficznych zrealizowanych w cyfrowej technice. To szczególnie namysł artysty fotografa obrazujący pojęcie „ciszy”, której ekspresją jest ostateczność ludzkiego bycia - śmierć. Motywem przewodnim są martwe owady, fragmenty roślin, kwiatów, liści etc. Elementem łączącym formę prezentowanych martwych natur jest punkt widzenia kamery - horyzont jest bardzo nisko czyli obiekty obserwowane są z żabiej perspektywy. Jaki przymiot sztuki fotografii jest ukryty w twórczych działaniach habilitanta przy realizacji tego projektu artystycznego? To nie tylko namysł nad Heideggerowskim *Sein zum Tode*², ale wnikliwa obserwacja przeobrażeń, które spotykają estetykę za sprawą artystycznego spojrzenia na nią przez pryzmat pytania o usytuowanie człowieka w otoczeniu przyrody. Idąc dalej tym tropem można zinterpretować cykl pt. *ZANIKAJĄCA ZIEMIA* jako konsekwencję estetyki w ekologicznej orientacji. W samej ekologicznej estetyce przyrody chodzi przede wszystkim o estetyczne doświadczenie przyrody. Jednak pojęcie to należy rozumieć szerzej jako zmysłowe doświadczenie codzienności będące udziałem człowieka, który bytuje: mieszka, pracuje w określonym fragmencie przyrody. Oryginalną myślą habilitanta jest nowe spojrzenie na kategorię

² Heidegger Martin, *Sein und Zeit*, Max Niemeyer Verlag Tuebingen, 2006.

dotychczasowego pojęcia estetyki: rozszerzając ją na nowe doświadczenie estetyki recepcji³.

Dorobek dydaktyczny Pana dr Macieja Kędzielawskiego to wieloletnie doświadczenie pracy ze studentami; zatrudniony od 2005 roku jako wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej. Prowadzi wykłady (dla studentów kierunków: realizacja obrazu filmowego i telewizyjnego z przedmiotów: sztuka operatorska, film animowany i efekty specjalne oraz na Wydziale Organizacji Produkcji Sztuki Filmowej z przedmiotu: wstęp do scenografii), których głównym założeniem jest pogłębianie przez studentów umiejętności posługiwania artystycznymi środkami wyrazu w realizacji dzieł filmowych, hybryd wizualnych. Efekty pracy absolwentów świadczą również o wysokich kwalifikacjach dydaktycznych i zawodowych Pana dr Macieja Kędzielawskiego, który w swoim programie nauczania uwzględnia paradygmat dydaktyki w obszarze sztuki: *wyzwolić a nie zniewolić* - czyli rozwija między innymi: krytyczne myślenie, wyobraźnię, oryginalność, autentyczność, solidność, anarchię myślenia artystycznego wreszcie zgodę na osobiste ryzyko (pełny wykaz osiągnięć artystycznych studentów w dokumentacji wniosku). Należy podkreślić, że takie podejście w procesie dydaktycznym, w obszarze sztuki, kształtuje postawy nonkonformistyczne i prowokuje do działań transgresyjnych. Za wybitne osiągnięcia w dydaktyce został uhonorowany Nagrodą I stopnia JM Rektora PWSFTviT w Łodzi.

Pan dr Maciej Kędzielawski posiada osiągnięcia w kształceniu młodej kadry jako opiekun naukowy nad doktorantami. Pełni funkcję w charakterze promotora pomocniczego w 2 przewodach doktorskich (w trakcie procedowania). Również wielokrotnie uczestniczył w procedurach dyplomowych studentów oraz pozauczelnianej promocji i popularyzacji dyscypliny sztuk filmowych i teatralnych.

Na stronie 52 autoreferatu Pan dr Maciej Kędzielawski napisał:

Praca nad cyklem pozwoliła mi na skonfrontowanie jego przesłania z poznawanymi środkami wyrazu. Otworzyła nowe możliwości poszukiwań twórczych w sprawdzeniu łączenia różnych struktur. Pozwoliła mi na podsumowanie mojej wiedzy z makrofotografii i fotografii cyfrowej.

Co chce nam powiedzieć kandydat o swojej twórczości? Jak zdefiniować Jego kodeks artystyczny?

Dominującą koncepcją w dorobku artystycznym habilitanta jest idea obrazów produkowanych technicznie. To myśl integrująca myślenie artystyczne z techniką obrazowania cyfrowego. Tego rodzaju postawa potwierdza, że symulacja (obrazowanie cyfrowe) nadal pozostaje obrazem w klasycznym ujęciu, ponieważ wytwarza to, co mogą wytworzyć tylko obrazy realnej rzeczywistości. W „Światle Obrazu. Uwagi o fotografii”⁴ Barthes tak opisuje fenomen obrazowania w fotografii:

Fotografia jest mgliście ukonstytuowana jako przedmiot, a znajdujące się na niej osobniki są ujmowane jako osobniki, ale tylko z racji podobieństwa do ludzi, bez szczególnej intencjonalności. Unoszą się one między brzegami postrzeżenia, znaku i wyobrażenia, nie przystając do żadnego z nich.

³ Problematykę estetyki przyrody szerzej analizuje Gernot Boehme w *Filozofii i estetyce przyrody w dobie kryzysu środowiska naturalnego*, Wyd. Oficyna Naukowa „N”, Warszawa 2002.

⁴ dz. cyt. Barthes Roland, *Światło obrazu. Uwagi o fotografii*, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2008, str. 39.

Czy warunek *unoszenia się między brzegami postrzeżenia znaku i wyobrażenia* dotyczy również obrazowania cyfrowego w dorobku Pana dr Macieja Kędzielawskiego? Realna rzeczywistość jest widzialna i opisywana w przestrzeni wirtualnej, to znaczy wprowadzana jako rzeczywistość przetworzona. Powstaje pytanie czy jest wyłącznie procesem imitacji? Symulacja nie usiłuje interpretować realnej rzeczywistości lecz tylko wyizolować i zaprezentować widzialność obiektów. Natomiast „czysta” wirtualna rzeczywistość obrazu będzie decydowała o tym, że pozostanie tylko powierzchnią⁵.

W artystycznym dorobku habilitanta dominuje doświadczenie cyfrowej interpretacji realnej rzeczywistości wyróżniające znaczenie ekstensji⁶ znaku, rozumianej jako szeroko pojętego znaczenia sensu i znaczenia obrazowania. Mamy więc powód, aby przypuszczać, że kodeks artystyczny Pana dr Macieja Kędzielawskiego jest zakorzeniony w interpretacji stylistycznej różnicy intencji znaku obrazowego i stanowi oryginalny warunek Jego myślenia artystycznego.

I jeszcze jedna uwaga. Powyższe opinie recenzenta nie są jedną myślą i nie wyznaczają ostrych granic, ponieważ taka jest natura tworzenia. Nie ma jednoznaczności w myśleniu sztuki.

KONKLUZJA:

w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych Panu dr Maciejowi Kędzielawskiemu, przeprowadzonym przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów oraz Uczelnianą Komisję ds. Stopni Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi; stwierdzam, że dzieło będące przedmiotem postępowania, dorobek artystyczny po uzyskaniu stopnia doktora spełniają wymagania określone w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (wraz z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Niniejszym wnioskuję o podjęcie dalszych czynności związanych z procedurą postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego Panu dr Maciejowi Kędzielawskiemu w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych.

prof. zw. dr hab. Jerzy Łukaszczyk

Warszawa, 5 stycznia 2020 r.

⁵ Problemy widzialności obrazu analizuje Lambert Wiesing w *Widzialności obrazu. Historia i perspektywy estetyki formalnej*, Wydawnictwo Oficyna Naukowa „N”, Warszawa 2008.

⁶ Właściwość polegająca na trój-wymiarowaniu znaczeń.